

XIII, 46. Rom. X, 18. &c. Jef. XLIV, 1. LIV, 1. LX, 4. A
L. de Vocatione gentium.

(2) Ex hostibus, quales erant Egyptii, Babylonii, Philisthai, fieri possunt concives amicissimi, lupus potest cum agno pascere: Jef. XI, 6.

(3) De Regeneratione in LL, theol.

USUS E VERSU V.

(1) Laudes Ecclesie propagare, de Zion & urbe Dei dicere honorifice, non dedecet ecclesie vera membra. Aliud praconium ecclesie Romanae, nimirum corruptae ac degenerantis, ad mundanas pompas unice intenta, &c. Conf. Apocal. XIV, 8. XVI, 19. XVII, 5. XVIII, 2. 10. 21. Psalm. LXXXVIII, 60.

(2) Ecclesia [vera] non habens in terris matrem, à qua nascatur, non habet quoque in caelis Deum Patrem.

(3) Excelsus est, qui ecclesiam fundavit, qui fundatam servabit, qui servatam glorificabit. Psalm, XLVI, 12. XLVIII, 9.

USUS E VERSU VI.

(1) DEUS in numerato habet omnes suos cives; conscripsit hos in libro vitae, in manu sua &c. Jef. XLIX, 16. L. de Provid. & Prædestin.

(2) Regenerationis opus non sine causa toties repetitur, cum majoris fuerit laboris hominem reficere, quam facere.

USUS E VERSU VII.

(1) Civium verorum est, & Canere & tripudiare, h. e. animitus in Domino gaudere semper, Philipp. IV, 4. Ephes. V, 18. seqq. Nunciatum enim est semel gaudium magnum ab angelis: Luc. II, 10. & regnum DEI est gaudium: Rom. XIV, 17.

(2) Omnes fidelium fontes, omnes deliciae refectio- nesque, sunt in Ecclesia, ex ejusdem scilicet privilegiis ac bonis divinitus concessis. Restant autem fontes am- nissimi in Jerusalem caelesti: Ebr. XII, 22. Jef. LIV, 11. Apoc. XXI, 18.

PSALMI LXXXVIII. DISPOSITIO.

Anxius clamo & desertus. Tentatio desertionis.

Est hic I. Petitio, & quidem (1) exauditi- onis: (a) quis audiens? Jehova DEUS salutis meae: v. 2. (b) quid audiendum? clamor diurnus & nocturnus: ibid. precatio, cla- mor, v. 3. (c) quomodo audiri debeat? veniat oratio mea in conspectum tuum: inclina aurem tuam ad clamorem meum: v. 3.

II. Miseriae expositio: (1) anima mea opple- ta est malis: v. 4. (2) vita mea appropinquavit inferno: v. 4. (3) computor cum descendentibus in foveam: v. 5. (4) sum instar viri robore destituti: ibid. imò (5) derelictus deprehendor inter mortuos, saucios, sepultos, ex omnium memoriâ extinctos, à manu tuâ prorsus separatos: v. 6. posuisti me in abyssum imam, in caligines, profun- ditates: v. 7. (6) ira tua me operuit: v. 8. (7) universis fluctibus tuis me affligis: ibid. (8) ali-

enatus sum penitus ab amicis meis; tanquam abominabilis: v. 9. (9) incarceratus sum gravi- ter: ibid. (10) oculus meus prae mœrore conta- buit: v. 10.

III. Precum repetitio (1) generatim: clamo ad te quovis & toto die: expando manus meas ad te: v. 10. (2) Speciatim quoad argumenta in precibus adducta: (a) miracula non fiunt in mortuis, ita ut mortui resurgant, & te celebrent: v. 11. (b) in sepulcris non celebratur tua gratia ac veritas: v. 12. neque miracula & justitia tua: v. 13. (c) Ego nunc (in terrâ viventium ad- huc) clamo precorque manè: v. 14. (d) Quare repudiabis animam meam? v. 15. occultando vul- tum tuum? ibid. (e) miser, exspirans, gravis- sime sum attonitus: v. 16. 17. 18. (f) elongasti à me amicos meos omnes: v. 19.

PSALMUS LXXXVIII.

EXPLICATIO VERSUS I.

שיר מזמור Canticum Psalmi:] vide Psal. xxx, 1. & quae dicta proximè Psal. LXXXVII, 1.

לבני pro filius Korachi:] vide Psalm. XLII, 1. & LXXXIV, 1. Tristissimum hunc & praecunctis reli- quis psalmis extremè lamentabilem inde ab initi- o ad finem usque annotant h. l. Belge, Beza, &c. unde non malè colligitur, passiones has incom- parabiles non nisi à Mesfiâ sustineri potuisse.

למנצח praecentori:] vide Psalm. IV, 1.

מחלה:] de voce hac vide Psalm. LIII, 1. ubi semel adhuc, nusquam alibi in sacris occurrit. (Luth. olim: im Chor um einander; postea: von der Schwachheit des Elenden: Hieronym. per cho- rum. Ad musicam pertinere censet Muis, Cajet. sed Kimbi ignorantiam profitetur, ut & Coccejus. De instrumento singulari, lugubribus accom- modatò, Hoen, Genebr. ut olim tibia, & nunc lyra Ibernica. Tirin. Piscat. de infirmitate affligente. Jun. & Gatak. cinni pag. 125. referunt ad pnevmati- cum instrumentum.

לענתו ad mutuò cantandum:] & quasi per

C responforia, descendit namque ex ענה respondit, & in Piel cantavit alternatim, ut Exod. xxxii, 18. vo- cem vel sonum ענה canere vel cantus ego audio. Jef. XXVII, 2. ענה ענה accinite ei; (vineæ) Schnepf. propter afflictionem. Hieron. ad praecinendum. Bellarm. ad respondendum alternatim canendò. Sic & Hoen. Item Gatak. l. c. p. 126.

משכיל: sic Psalm. xxxii, 1. informans, videlicet de ratione precandi, &c. Walth. cent. miscell. p. 197. Psalmum hunc, fuisse scutum suum in tentatio- ne Brunsv. testatur. Sic de homine tentatò Schnepfius, simul referens, quosdam & doctos vi- ros exponere de Christo; (tales sunt Hier. August. Euthym. Hoen. Jansen. Cajetan. Coccejus.) De Chri- sto & ecclesia simul, Brentius: de afflictò, vel cor- pore, vel animò, etiam Gesnerus.

לחמני Hemanis:] fuit hic Samuelis ex Joèle nepos, de filiis Kahathitarum i. Paral. VI, 33. can- tor, ibid. & cap. XV, 17. relatus inter eos, qui pro- phetabant in citharis, psalteriis & cymbalis, cap. XXV, 1. imò vocatus videns vel propheta regis in verbis Dei ibid. vers. 5. sub potestate habens suâ